ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

24. märts 2011 *

Kohtuasjas T-384/06,

**IBP Ltd,** asukoht Tipton (Ühendkuningriik),

**International Building Products France SA,** asukoht Sartrouville (Prantsusmaa),

esindajad: M. Clough, *QC*, ja *solicitor* A. Aldred,

hagejad,

*versus*

**Euroopa Komisjon,** esindajad: F. Castillo de la Torre ja V. Bottka,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

mille ese on nõue tühistada osaliselt komisjoni 20. septembri 2006. aasta otsus K(2006) 4180 [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F-1/38.121 – toruliitmikud) ning teise võimalusena nõue vähendada hagejatele selles otsuses määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja esimees M. E. Martins Ribeiro, kohtunikud N. Wahl (ettekandja) ja A. Dittrich,

kohtusekretär: ametnik T. Weiler,

arvestades kirjalikus menetluses ja 4. veebruari 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

**otsuse**

## Vaidluse taust

1 Euroopa Ühenduste Komisjon tuvastas 20. septembri 2006. aasta otsuses K(2006) 4180 [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta

(juhtum COMP/F-1/38.121 – toruliitmikud) (kokkuvõte avaldatud ELT 2007, L 283, lk 63; edaspidi „vaidlustatud otsus"), et mitu ettevõtjat rikkusid EÜ artikli 81 lõiget 1 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu artiklit 53, kuna nad osalesid erinevatel perioodidel ajavahemikus 31. detsembrist 1988 kuni 1. aprillini 2004 ühes, mitmeosalises ja vältavas ühenduse konkurentsinormide rikkumises, mis toimus vasest ja vasesulamist toruliitmike turul konkurentsivastaste kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse vormis ning hõlmas kogu EMP territooriumi. Rikkumine seisnes hindade kindlaksmääramises, hinnakirjade, allahindluste ja mahahindluste ning hinnatõusude rakendusmehhanismide kokkuleppimises, siseriiklike turgude ja klientide jagamises, muu äriteabe vahetamises ning regulaarsetel koosolekutel osalemises ja rikkumise hõlbustamiseks mõeldud muus suhtlemises.

2 Hagejad IBP Ltd ja International Building Products France SA (edaspidi „IBP France") kuuluvad vaidlustatud otsuse adressaatide hulka.

3 IBP France on IBP 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja. Oystertec plc asutas IBP 2001. aastal, selleks et 23. novembril 2001 omandada Delta plc-lt endise valdusühingu IBP (samuti nimega IBP Ltd, hiljem Aldway Nine Ltd) varad ja tema tütarettevõtjate, sealhulgas IBP France'i aktsiad. Oystertec muutis 1. juunil 2005 oma nime Advanced Fluid Connections plc-ks (edaspidi „AFC"). AFC suhtes alustati 24. märtsil 2006 likvideerimismenetlust. Likvideerijad müüsid 25. märtsil 2006 Celestial Wing Ltd-le AFC kogu vara, mille hulka kuulus ka hagejate ja International Building Products GmbH (edaspidi „IBP Saksamaa") vara. Celestial Wing oli toona erakapitali investeerimisfondi Endless LLP 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja. Celestial Wingist sai 15. septembril 2006 Pearl Fittings Ltd (vaidlustatud otsuse põhjendus 35). Kahe 2. märtsi 2007. aasta määrusega algatas High Court of Justice'i (England & Wales) (kõrgem kohus, Inglismaa ja Wales, Ühendkuningriik) kohtunik Richards

hagejate suhtes pankrotimenetluse ning nimetas selle menetluse kestuse ajaks kaks pankrotihaldurit.

4 Mueller Industries Inc., üks teine vasest toruliitmike tootja, teavitas 9. jaanuaril 2001 komisjoni kartelli olemasolust toruliitmike sektoris ja muudes seotud tööstussektorites vasktorude turul ning avaldas soovi teha koostööd vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellidega seotud juhtumite puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4, edaspidi „1996. aasta koostööteatis") (vaidlustatud otsuse põhjendus 114).

5 Komisjon viis 22. ja 23. märtsil 2001 vasest torusid ja toruliitmikke puudutava uurimise raames nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artikli 14 lõike 3 alusel läbi etteteatamata kontrollid mitme ettevõtja ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 119).

6 Esimeste kontrollide tulemusel jagas komisjon aprillis 2001 vasktorusid puudutava uurimise kolmeks eraldi menetluseks: juhtumit COMP/E-1/38.069 (sanitaartehnilised vasktorud) käsitlev menetlus, juhtumit COMP/F-1/38.121 (toruliitmikud) käsitlev menetlus ning juhtumit COMP/E-1/38.240 (tööstuslikud torud) käsitlev menetlus (vaidlustatud otsuse põhjendus 120).

7 Komisjon viis 24. ja 25. aprillil 2001 läbi veel etteteatamata kontrolle Delta ruumides, mis on rahvusvahelise tehnikakontserni juhtiv äriühing ja mille „Inseneriteaduse" osakonda kuulus mitu toruliitmike tootjat. Kontrollid puudutasid ainult toruliitmikke (vaidlustatud otsuse põhjendus 121).

8 Alates veebruarist/märtsist 2002 saatis komisjon asjassepuutuvatele pooltele määruse nr 17 artikli 11 ja hiljem nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 alusel mitu teabenõuet (vaidlustatud otsuse põhjendus 122).

9 IMI plc esitas septembris 2003 taotluse, et tema suhtes kohaldataks 1996. aasta koostööteatist. Sellele taotlusele järgnesid Delta kontserni (märts 2004) ja FRA.BO SpA (juuli 2004) samasisulised taotlused. Viimase leebema kohtlemise taotluse esitas mais 2005 AFC (vaidlustatud otsuse põhjendused 115–118).

10 Komisjon alustas 22. septembril 2005 juhtumi COMP/F-1/38.121 (toruliitmikud) osas rikkumismenetlust ja võttis vastu vastuväiteteatise, mis tehti teatavaks teiste hulgas ka hagejatele (vaidlustatud otsuse põhjendused 123 ja 124).

11 Komisjon tegi 20. septembril 2006 vaidlustatud otsuse.

12 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse artiklis 1, et hagejad rikkusid EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artiklit 53 järgmistel ajavahemikel: IBP 23. novembrist 2001 kuni 1. aprillini 2004 ning IBP France 4. aprillist 1998 kuni 23. novembrini 2001 (ettevõtjasse Delta kuuludes) ja 23. novembrist 2001 kuni 1. aprillini 2004 (ettevõtjasse AFC kuuludes).

13 Selle rikkumise eest määras komisjon AFC-le trahvi summas 18,08 miljonit eurot, mille tasumise eest oli IBP solidaarselt vastutav summas 11,26 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti c alapunkt i) ning IBP France summas 5,63 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti c alapunkt ii). Komisjon määras selle rikkumise

eest ka Deltale trahvi summas 28,31 miljonit eurot, mille tasumise eest oli IBP France solidaarselt vastutav summas 5,63 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti d alapunkt iii).

14 Selleks et määrata kindlaks igale ettevõtjale määratava trahvi summa, kohaldas komisjon vaidlustatud otsuses meetodit, mis on määratletud suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „1998. aasta suunised").

15 Mis puudutab esiteks trahvi lähtesumma kindlaksmääramist rikkumise raskuse alusel, siis kvalifitseeris komisjon rikkumise selle laadi ja geograafilise ulatuse tõttu väga raskeks (vaidlustatud otsuse põhjendus 755).

16 Leides seejärel, et asjaomaste ettevõtjate vahel esinevad märkimisväärsed erinevused, kohaldas komisjon erinevat kohtlemist, lähtudes sel eesmärgil sellest, milline on asjaomasel turul nende suhteline olulisus, mille ta tegi kindlaks nende turuosade alusel. Selle põhjal jagas ta asjaomased ettevõtjad kuude kategooriasse (vaidlustatud otsuse põhjendus 758).

17 Ettevõtja Delta liigitati teise kategooriasse, mille trahvi lähtesummaks määrati 46 miljonit eurot, samas kui AFC liigitati kolmandasse kategooriasse, mille trahvi lähtesummaks määrati 36 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 765).

18 Hagejate rikkumises osalemise kestuse tõttu suurendati IBP France'ile ettevõtjasse Delta kuuluvana rikkumises osalemise eest määratud trahvi lähtesumma esimest osa 35 % ja teist osa, mis määrati ettevõtjasse AFC kuuluvana rikkumises osalemise eest, 20 %. IBP-le määratud trahvi lähtesummat suurendati 20 %.

19 Seejärel loeti rikkumises osalemise jätkamine pärast komisjoni kontrolle raskendavaks asjaoluks, mis õigustas kõigile Delta ja AFC ettevõtjatele määratud trahvi põhisumma suurendamist 60 % võrra (vaidlustatud otsuse põhjendus 785). Samuti suurendati AFC põhisummat 50 % eksitava teabe tõttu, mida ta komisjonile edastas (vaidlustatud otsuse põhjendus 790).

20 IBP puhul arvutati määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 nimetatud 10 % ülempiir, milleks oli 11,26 miljonit eurot, tema ülemaailmse kogukäibe põhjal. IBP France'i puhul kohaldati 10 % ülemmäära trahvisumma mõlemale osale, mille tasumise eest vastutas ettevõtja solidaarselt koos oma kahe järjestikuse emaettevõtjaga. Võttes arvesse, et need kaks osa ületasid 10 % ülemmäära, loeti IBP France solidaarselt vastutavaks poole trahvisumma maksmise eest, mis vastas kummagi järjestikuse emaettevõtja 10 % ülemmäärale.

21 AFC ja tema tütarettevõtjate trahvisummat ei vähendatud 1996. aasta koostööteatise D osa lõike 2 esimeses ja teises taandes sätestatu alusel (vaidlustatud otsuse põhjendused 861–865).

**Menetlus ja poolte nõuded**

22 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 13. detsembril 2006.

23 Üldkohtu president jättis 28. märtsi 2007. aasta määrusega rahuldamata hagejate esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, milles nad palusid peatada vaidlustatud otsuse artikli 2 punktide c ja d täitmise.

24 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (kaheksas koda) alustada suulist menetlust.

25 Üldkohtu kantseleisse 20. jaanuaril 2010 saabunud kirjas teatasid hagejad Üldkohtule, et nende kriitilise rahalise olukorra tõttu on neil võimatu kohtuistungil osaleda. Leides, et kohtuistungi korraldamine on vajalik selleks, et komisjon saaks vastata toimiku põhjal tekkinud teatud küsimustele, mida ei saanud kirjalike dokumentide põhjal täielikult lahendada, kuulati komisjoni kohtukõne ja vastused Üldkohtu küsimustele ära 4. veebruaril 2010 toimunud kohtuistungil.

26 Hagejad paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus neile kohaldatavas osas, mis puudutab ajavahemikku 23. novembrist 2001 kuni 1. aprillini 2004;

– tühistada neile määratud trahv või vähendada seda summani, mida Üldkohus peab sobivaks;

– määrata vajalikud menetlust korraldavad meetmed või menetlustoimingud, selleks et lahendada hagejate ning komisjoni ja FRA.BO vaheline vaidlus tõendite osas, mis puudutavad Fédération française des négociants en appareils sanitaires, chauffage, climatisation et canalisations'i (FNAS; sanitaartehniliste, kütte- kliima- ja kanalisatsiooniseadmete kaupmeeste Prantsuse ühing) koosolekuid ja B. (FRA.BO) telefonikõnesid, ning eelkõige asjaomaste tunnistajate, sealhulgas I., B., T., H., R., ja D. ärakuulamine ning mis tahes muude Üldkohtu vajalikuks peetavate tunnistajate ärakuulamine;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

27 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud, sealhulgas ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega kaasnenud kulud välja hagejatelt.

**Õiguslik käsitlus**

28 Hagejad esitavad hagi põhjendamiseks kaks väidet, mis puudutavad EÜ artikli 81 rikkumist ja trahvisumma valesti arvutamist.

*Menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotlus*

29 Tuleb meenutada, et vastavalt kodukorra artikli 68 lõike 1 esimesele lõigule võib Üldkohus pärast poolte ärakuulamist omal algatusel või poole taotlusel nõuda mõne asjaolu tõendamist tunnistaja ütlustega. Sama sätte kolmanda lõigu kohaselt näidatakse poole taotluses tunnistaja ärakuulamiseks täpselt, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja tunnistaja ära kuulata.

30 Seoses kohtuasja poole esitatud menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotluste hindamisega tuleb meenutada, et Üldkohus on ainupädev otsustama, kas lahendamisel olevates kohtuasjades esitatud teavet on vaja täiendada (vt Euroopa Kohtu 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-260/05 P: Sniace *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-10005, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Euroopa Kohus on muu hulgas leidnud, et isegi kui hagiavalduses esitatud taotluses tunnistaja ärakuulamiseks on täpselt märgitud, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja tunnistaja või tunnistajad ära kuulata, on Üldkohus kohustatud hindama taotluse asjakohasust seoses kohtuvaidluse eseme ja vajadusega nimetatud tunnistajad ära kuulata (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 70; 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 68, ning Euroopa Kohtu 15. septembri 2005. aasta määrus kohtuasjas C-112/04 P: Marlines *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 38).

32 Käesolevas kohtuasjas ei ole hagejad esitanud ühtegi põhjust ega põhjendust peale selle, mis sisaldub hagiavalduse kolmandas nõudes. Seetõttu tuleb taotlus jätta rahuldamata.

*Esimene väide, et on rikutud EÜ artiklit 81*

Poolte argumendid

33 Hagejad väidavad, et komisjon rikkus EÜ artiklit 81, kuna tema järeldused ühe ja jätkuva rikkumise kohta sisaldavad ilmseid hindamisvigu. Lisaks kinnitavad nad, et komisjon ei põhjendanud oma otsust piisavalt ja et ta rikkus nende õigust olla ära kuulatud.

34 Hagejad vaidlustavad komisjoni hinnangu kolme määrava tähtsusega sündmuse kohta, millele komisjon tugines ühe ja vältava rikkumise tuvastamisel. Jutt on nende osalemisest FNAS-i koosolekutel juunist 2003 kuni aprillini 2004, 18. märtsil 2004 Essenis (Saksamaa) teatud konkurentidega peetud koosolekust ning erinevatest telefonikõnedest FRA.BO ja IBP Banninger Italia Srl-i kahe esindaja vahel 2001. aastast kuni aprillini 2004.

35 FNAS-i koosolekute osas rõhutavad hagejad esmalt, et vastuväiteteatises ei süüdistatud neid rikkumises seoses nende koosolekutega.

Lisaks adresseeriti vastuväiteteatis FNAS-ile, kuigi teda ei süüdistatud EÜ artikli 81 rikkumises.

36 Hagejad kinnitavad, et komisjon tugines FNAS-i koosolekute kokkuvõtetele, mida peale üheainsa ei olnud osalejad kinnitanud. Osalejad andsid allkirja üksnes kohalviibijate nimekirjale.

37 Hagejad väidavad, et FNAS-i koosolekutel ei olnud konkurentsivastast eesmärki. Oma seisukoha põhjendamiseks tuginevad nad I. avaldusele ning ametlikule kutsele FNAS-i 25. juuni 2003. aasta koosolekule, mille päevakorras oli tehniline küsimus ehk FNAS-i liikmetest klientide valitud pakendamisviis. Nad lisavad, et I. allkirjastas Oysterteci avalduse tema poliitika kohta konkurentsivastase tegevuse valdkonnas. Pealegi ei olnud FNAS-i koosolekud salajased, kuna kliendid võisid neil osaleda.

38 Hagejad väidavad, et IBP France püüdis tõrjuda Comap SA katseid hindade küsimust arutada. Nad viitavad siinkohal I. avaldusele, milles ta kinnitab, et ta tegutses alati nii, et FNAS-i koosolekutel välditaks arutelusid tulevaste hindade üle või konfidentsiaalse teabe vahetamist, või need peatataks.

39 Hagejad väidavad, et kuigi IBP France'i hinnatõusu alates 1. jaanuarist 2004 mainis küll üks edasimüüja 3. novembri 2003. aasta koosolekul, olid kliendid sellest teadlikud alates 28. oktoobrist 2003, ning et seega ei olnud teave turul enam konfidentsiaalne.

Pealegi leiavad hagejad, et arvestades osalejate vahel valitsenud umbusaldust, on vähe tõenäoline, et 20. jaanuari 2004. aasta koosolekul jõuti konsensusele.

40 Hagejad kinnitavad, et igal juhul ei olnud 2004. aastal toimunud hinnatõusud seotud FNAS-i koosolekutega. Hinnatõusu, millest IBP France teatas 28. oktoobri 2003. aasta kirjas, sundis hagejatele peale Oystertec. 2004. aastal Comapi ja Raccord Orléanais SAS-i rakendatud hinnatõusudele on võimalik anda muid tõenäolisi seletusi, näiteks tooraine hinna tõus.

41 Hagejate hinnangul järeldub sellest, et FNAS-i koosolekud ei kuulunud varasema ühe ja vältava rikkumise hulka, kuna nende eesmärk oli õiguspärane ja täiesti teistsugune kui „Super EFMA" koosolekutel, mida korraldati enne või pärast European Fittings Manufacturers Associationi (EFMA, Euroopa toruliitmike tootjate ühing) koosolekuid.

42 Lõpuks väidavad hagejad, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et FNAS-i koosolekute geograafiline ulatus oli üle-euroopaline. Nad väidavad, et see piirdus Prantsusmaaga ning et üksnes viidati teistel siseriiklikel turgudel kasutatavatele pakenditele. Hagejate sõnul oli tegemist õiguspäraste aruteludega, mis puudutasid teiste turgude nõudeid.

43 Mis puudutab Esseni 18. märtsi 2004. aasta koosolekut IBP Saksamaa, R. Woeste & Co., Yorkshire GmbH ja Comapi vahel, siis kinnitavad hagejad, et komisjon hindas fakte valesti. Selles suhtes väidavad nad, et IBP Saksamaa H. vastas üksnes küsimustele tema äriühingu hindade kohta, kuid ei toimunud mingit arutelu täpse

protsendimäära ega hinnatõusude rakendamise täpse kuupäeva üle. Pealegi oli see teave hagejate sõnul juba avalik ning seetõttu ei olnud see enam konfidentsiaalne.

44 Hagejad väidavad ka, et Esseni koosolek oli ainulaadne võimalus arutamiseks, kuid see ei olnud üldse ette kavatsetud. Hagejate sõnul ei ole ühtegi tõendit, mis tõendaks, et nad taotlesid enne uurimisi taotletuga identset eesmärki. Sellest tuleneb, et kuna puudus „tervikplaan", ei saa komisjon leida, et see koosolek kuulus varasema ühe ja vältava rikkumise hulka.

45 Lisaks rõhutavad hagejad, et vastuväiteteatises ei esitatud neile Esseni kohtumist puudutavat etteheidet. Vaidlustatud otsus vaikib selles osas ka EÜ artikli 81 rikkumise suhtes IBP Saksamaa või IBP France'i poolt.

46 Mis puudutab telefonikõnesid hagejate ja nende teatud konkurentide vahel, siis kinnitavad nad, et vaidlustatud otsusest ilmneb, et komisjonil on üksnes tõendid, täpsemalt telefonikõnede väljavõtted, mis on seotud ajavahemikuga 10. aprillist 2002 kuni 17. juulini 2003. Järelikult tegi komisjon ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et need tõendid toetavad tema järeldusi ajavahemiku märtsist 2001 kuni aprillini 2004 kohta.

47 Komisjoni seisukoha ümberlükkamiseks väidavad hagejad kõigepealt, et B. (FRA.BO) võttis palju sagedamini ühendust R-iga (IBP Banninger Italia) kui vastupidi. Erinevalt komisjoni väidetest oli nende kõnede kogukestus ainult ligikaudu üks tund.

48 Seejärel väidavad hagejad, et kõnealustele telefonikõnedele on võimalik anda muu tõenäoline seletus, milleks on see, et kuigi IBP Banninger Italia viimane arve FRA.BO-le pärineb septembrist 2002, võttis viimane IBP Banninger Italiaga jätkuvalt ühendust eesmärgiga temalt kaupa osta.

49 Hagejad lisavad, et telefonikõnede väljavõtetega hõlmatud periood ei lange kokku IBP Banninger Italia hinnatõusudega. Pealegi ilmneb telefonikõnede väljavõtetest küll, et kõned toimusid, kuid need ei tõenda kõnede sisu. FRA.BO esitas üksnes väiteid, kinnitamata neid dokumentaalsete tõenditega ega esitamata üksikasjalikku teavet.

50 Viimaks leiavad hagejad, et nagu IMI ja Aalberts Industries NV puhul, peaks nende rikkumises osalemise kestus olema piiratud vähemalt FNAS-i koosolekute perioodiga.

51 Hagejad leiavad, et komisjon toimis valesti, kui ta tuvastas ühe ja vältava rikkumise. Nad rõhutavad kõigepealt „tervikplaani" või „identse eesmärgi" puudumist. Nende hinnangul ei avastanud komisjon mingeid statistilisi andmeid, mis oleksid sama väärtusega nagu 2001. aastale eelnenud perioodi puudutavad andmed ja mis tõendaksid kontrollisüsteemi toimimist. Lisaks väidavad nad, et konkurentsiõiguse järgimise programmi rakendamine Oysterteci juures „lõhkus järjepidevuse ahela", välistades seega ühe ja vältava rikkumise tuvastamise.

52 Menetlusnormide rikkumise osas kinnitavad hagejad esiteks, et komisjon ei esitanud ühtegi kohast põhjendust, mis õigustaks seda, et ta tugines FRA.BO esitatud tõenditele, mis ei olnud üksikasjalikud ja mida muud tõendid ei kinnitanud, ega märkinud, miks ta kasutas neid hagejate vastu, kuid mitte Aalberts Industriesi vastu.

53 Teiseks väidavad hagejad, et haldusmenetluses rikuti nende õigust olla ära kuulatud. See on seotud eelkõige asjaoluga, et komisjon tugines oma otsuses nendega seoses FNAS-i koosolekutele, samas kui ta vastuväiteteatises seda ei teinud, samamoodi nagu ta ei tuginenud nendele koosolekutele seoses AFC-ga, kuna komisjon viitas kõnealustele koosolekule üksnes FNAS-i osas. Komisjon lähtus ka R-i käitumisest, kuigi IBP Banninger Italia ei olnud vastuväiteteatise adressaat ja teda ei kuulatud ära ning kuigi komisjon ei leidnud, et B. väited tähendavad EÜ artikli 81 rikkumist.

54 Komisjon palub väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

55 Kõigepealt tuleb meenutada, et EÜ artikli 81 rikkumine võib seisneda mitte üksnes üksikus teos, vaid ka mitmes teos või koguni vältavas tegevuses. Kui erinevad teod kuuluvad „tervikplaani" nende identse eesmärgi tõttu, mis rikub konkurentsitingimusi ühisturul, siis on komisjonil õigus omistada nende tegude eest vastutus sõltuvalt osalemisest rikkumises kui tervikus (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 258).

56 Lisaks võib ettevõtjat terve kartelli eest vastutavaks pidada isegi juhul, kui on tõendatud, et ta osales otseselt vaid ühes või mitmes selle kartelli moodustavas elemendis, kui ta teadis või pidi teadma, et esiteks on salajane kooskõlastatud tegevus, milles ta

osaleb, tervikliku plaani osa ning teiseks hõlmab terviklik plaan kõiki kartelli moodustavaid elemente. Samamoodi võib ettevõtjat, kes osales ühes ja mitmeosalises rikkumises talle omaste tegudega, mille eesmärk oli aidata kaasa rikkumise kui terviku toimepanemisele, pidada vastutavaks ka tegude eest, mis teised ettevõtjad on toime pannud sama rikkumise raames, kogu ajavahemiku osas, mil ta kõnealuses rikkumises osales. Niisuguse olukorraga on tegemist juhul, kui on tuvastatud, et kõnealune ettevõtja oli teadlik teiste osalejate rikkumistest või pidi mõistlikult neid ette nägema ning oli valmis nendega kaasnevat riski aktsepteerima (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 203).

57 EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise tõendamise kohta tuleb meenutada, et komisjon peab esitama täpsed ja üksteist toetavad tõendid, mille põhjal saab kindlalt veenduda, et väidetav rikkumine on toime pandud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. märtsi 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 29/83 ja 30/83: CRAM ja Rheinzink *vs.* komisjon, EKL 1984, lk 1679, punkt 20). Kohtu kahtlust tuleb tõlgendada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks. Seega ei saa kohus järeldada, et komisjon on tõendanud asjaomase rikkumise toimepanemist õiguslikult piisavalt, kui tal on selles küsimuses veel kahtlusi, eriti hagi puhul, milles nõutakse trahvi määramise otsuse tühistamist (Üldkohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 215).

58 Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kõik komisjoni esitatud tõendid ei pea tingimata vastama neile kriteeriumidele rikkumise kõigi tunnuste osas. Piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult sellele nõudele (vt Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Lisaks on tavapärane, et tegevus, mida konkurentsivastased kokkulepped hõlmavad, toimub saladuskatte all, et koosolekud toimuvad salaja ja et kogu seonduv dokumentatsioon on viidud miinimumini. Sellest järeldub, et isegi kui komisjon avastab selliseid tõendeid, mis otseselt kinnitavad ettevõtjatevahelist ebaseaduslikku ühendusepidamist – näiteks koosolekute kokkuvõtted –, on need tavaliselt katkendlikud ja korrapäratud, mistõttu osutub sageli vajalikuks teatud üksikasju tuletamise teel taastada. Seega peab enamikul juhtudel konkurentsivastase tegevuse või kokkuleppe esinemist järeldama teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest viidetest, mis üheskoos käsitletuna võivad muu ühtse selgituse puudumise korral moodustada tõendi konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (eespool punktis 55 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 55–57, ning 25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-729, punkt 51).

60 Ka rikkumise kestust on komisjon kohustatud tõendama, võttes arvesse, et kestus on EÜ artikli 81 lõikes 1 nimetatud rikkumise mõiste koostisosa. Eespool nimetatud põhimõtted on selles suhtes kohaldatavad (vt selle kohta Euroopa Kohtu 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-8725, punktid 94–96).

61 Lõpuks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et sõnaselge distantseerumise puudumise korral võib komisjon järeldada, et rikkumist ei ole lõpetatud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 19. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-510/06 P: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-1843, punkt 119 jj ning seal viidatud kohtupraktika).

62 Käesolevas asjas tuleb märkida, et IBP France ei eita, et ta osales kartellis enne komisjoni kontrolle märtsis 2001.

63 Samuti tuleb märkida, et hagejad ei eita iseenesest nende tegude toimepanemist, milles komisjon neid süüdistab, see tähendab FNAS-i koosolekutel osalemist, hagejate ja FRA.BO vahelisi kontakte ning Esseni messil aset leidnud kontakte. Hagejad vaidlustavad seevastu kõnealuste tegude konkurentsivastasuse ning asjaolu, et need kuuluvad märtsile 2001 eelnenud perioodi osas tuvastatud ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise raamesse.

64 Sellest lähtuvalt tuleb kindlaks teha, kas pärast märtsis 2001 toimunud komisjoni kontrolle tuvastatud tegevus tuleb kvalifitseerida konkurentsivastasteks kontaktideks ja kas see võimaldab järeldada, et jätkati sama rikkumist.

65 Mis puudutab esiteks hagejate osalemist FNAS-i koosolekutel, siis ilmneb eelkõige koosolekute protokollidest, et FNAS-i logistikakomitee koosolekutel arutati hindadega seotud küsimusi, näiteks müügimarginaalide küsimust ja toruliitmike hindade tõstmise küsimust.

66 Tuleb nimelt märkida, et 25. juuni 2003. aasta protokoll viitab konkurentide otsusele, mille kohaselt „taotletav eesmärk on tagada vähemalt hindade stabiliseerumine". 15. oktoobri 2003. aasta protokollist nähtub, et Aquatis France, IBP ja Comap edastasid teistele tootjatele teavet oma käibe jagunemise kohta teatavate tootekategooriate vahel, samuti oma marginaali kohta. 3. novembri 2003. aasta koosolekul vahetati teavet tulevaste hinnatõusude kohta. Samamoodi nähtub 20. jaanuari 2004. aasta protokollist, et pärast mõningaid arvamusevahetusi tegi L. (Comap) ettepaneku, et „tootjad teavitavad oma kliente materjalikulude suurenemisega seotud võimalikust 6-protsendilisest hinnatõusust, selleks et testida turu reaktsiooni ja kohandada samal

ajal pakendamiskulu". Protokolli kohaselt „[pidi] materjalikulude suurenemine toimuma kogu tootevaliku ulatuses" ning „[u]ute pakendite ühikuhind [pidi seega] tõusma 5,3 või 5,4 %". Lõpuks toimus selle koosoleku järel 16. veebruaril 2004 konverentskõne, milles iga tootja avaldas oma seisukoha kavandatava hinnatõusu kohta.

67 Kuigi tarnijatega peetud arutelul nende nõude üle kohandada pakendeid ei olnud konkurentsiõiguse seisukohast mingeid tagajärgi ja kuna selline nõue tõi kaasa täiendavad tootmiskulud, on samuti tõsi, et kooskõlastamine, mis puudutab protsendimäära, mille kannavad tarnijad, või kulude seda osa, mille kannavad tootjad, ei ole ise ilma mõjuta turule. Siinkohal on tegemist küsimusega, mille ettevõtja peab lahendama autonoomselt. Sama kehtib müügimarginaalide ja toruliitmike hindade tõstmise kohta.

68 Mis puudutab teiseks kahepoolseid kontakte, siis ilmneb avaldusest, mille FRA.BO tegi leebema kohtlemise taotluses, ning mõningatest dokumentaalsetest tõenditest, mis FRA.BO esitas haldusmenetluses, et tundliku teabe vahetamine konkurentide vahel jätkus pärast komisjoni kontrolle. Selles kontekstis tuleb märkida, et tõendid telefonikõnede sisu kohta seisnevad mõnedes käsikirjalistes märkmetes, mis on tehtud Comapi esindaja ja FRA.BO esindaja vestluse käigus (vaidlustatud otsuse põhjendused 508–510), ning märkmetes Aalberts Industriesi esindaja ja FRA.BO esindaja vahelise vestluse kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 511). Tuleb siiski mainida, et niisugune tõend hagejate osas puudub. FRA.BO telefonikõnede väljavõtted tõendavad küll, et tõepoolest toimusid kontaktid FRA.BO esindaja ja hagejate esindaja vahel, kuid nendes ei ole mingeid andmeid vestluste käigus käsitletud teemade kohta. Seetõttu tuleb tõdeda, et komisjon tugines hagejate puhul üksnes FRA.BO avaldusele.

69 Selles osas tuleb märkida, et leebuspoliitika raames tehtud avaldustel on oluline roll. Need ettevõtjate nimel tehtud avaldused on olulise tõendusliku väärtusega, kuna need toovad kaasa märkimisväärsed õiguslikud ja majanduslikud riskid (vt selle kohta eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punktid 205 ja 211, ning eespool punktis 59 viidatud kohtuotsus Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs*. komisjon, punkt 103). Siiski ei saa kartellikokkuleppes osalemises süüdistatava ettevõtja avaldust, mille tõelevastavuse on vaidlustanud paljud teised süüdistatavad ettevõtjad, pidada piisavaks tõendiks viimati nimetatud ettevõtjate toimepandud rikkumise kohta, kui selle toetuseks puuduvad muud tõendid (vt eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punkt 219 ja seal viidatud kohtupraktika). Vaatamata asjaolule, et vaidlustatud otsusest ilmneb, et kõnealuseid telefonivestlusi ei saa seletada risttarnetega, välja arvatud 2002. aasta juuli kontakti osas (vaidlustatud otsuse põhjendus 788), ja et komisjonil on tõendeid selle kohta, et FRA.BO-l oli konkurentsivastaseid kontakte teiste konkurentidega, tuleb tõdeda, et muude andmete puudumise tõttu ei ole FRA.BO ja hagejate vaheliste kontaktide väidetav konkurentsivastasus õiguslikult piisavalt tõendatud. Pealegi ei ole vaidlustatud otsuses mainitud ka hagejate ja teiste konkurentide vahelisi konkurentsivastaseid kahepoolseid kontakte.

70 Mis puudutab kolmandaks H. (IBP Saksamaa) kohtumist Comapi esindajaga Esseni messil 18. märtsil 2004, siis ilmneb H. avaldusest, et ta vastas küsimusele hindade kohta ja et IBP oli ette näinud hinnatõusu 2004. aasta märtsi lõpus. Kuna hagejad ei ole tõendanud, et see teave oli juba avalik, ning kuna IBP ametlik kiri selle hinnatõusu kohta edastati alles 30. märtsil 2004, tuleb tõdeda, et tegemist oli Saksa turul kehtiva hinnapoliitikaga seotud kontaktiga, olgu see siis üksik kontakt või mitte.

71 Asjakohane ei ole argument, et see teabevahetus ei olnud konkurentsivastane, kuna see ei olnud vastastikune. Kohtupraktika ei nõua, et teabevahetus peaks olema

vastastikune, selleks et see riivaks turul autonoomselt tegutsemise põhimõtet. Selles osas nähtub kohtupraktikast, et tundliku teabe avaldamine kõrvaldab ebakindluse konkurendi tulevase tegevuse osas ning mõjutab otseselt või kaudselt teabe saaja strateegiat (vt selle kohta Euroopa Kohtu 23. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-238/05: Asnef-Equifax ja Administración del Estado, EKL 2006, lk I-11125, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Selles staadiumis tuleb niisiis järeldada, et enamik süükspandavaid tegusid – see tähendab FNAS-i koosolekutel aset leidnud kontaktid ja Esseni messil aset leidnud kohtumine –, mis toimusid pärast komisjoni kontrolle märtsis 2001, olid konkurentsivastased.

73 Mis puudutab küsimust, kas tegemist oli enne märtsi 2001 tuvastatud rikkumise jätkumisega, siis tuleb märkida, et see rikkumine seisnes konkureerivate tootjate vahel mitme- ja kahepoolsete kontaktide korrapärases pidamises paljude aastate jooksul eesmärgiga luua õigusvastane praktika, et kunstlikult korraldada toruliitmike turu toimimist eelkõige hindade tasandil.

74 Need kontaktid loodi kutseühingute raames korraldatud koosolekutel, täpsemalt EFMA raames („Super EFMA" koosolekutel), kaubandusmessidel, *ad hoc* koosolekutel ja arvamuste vastastikusel vahetamisel. Üldiselt algatati arutelud hindade tõstmise üle tihti Euroopa tasandil ning tulemus viidi ellu siseriiklikul tasandil, kuna tootjatel on igale riigile omane hindade koordineerimise menetlus ja selliste kohalike kokkulepete koordineerimise menetlus, mis täiendavad Euroopa tasandil tehtud kokkuleppeid.

75 Pärast märtsi 2001 ette heidetud tegevus seisnes samuti kutseühingute raames (FNAS-i koosolekud) loodud kontaktides, selliseid konkurentsiparameetreid puudutavates kahepoolsetes konkurentidevahelistes kontaktides, nagu hinnad, hinnatõusud ja klientidele kohaldatavad kaubandustingimused, ning kaubandusmessidel loodud kontaktides (Esseni mess).

76 Kuna konkurentsivastase tegevuse eesmärk ei muutunud ehk see oli endiselt hindade kooskõlastamine, ei ole asjaolu, et selle praktika teatavad tunnusjooned või intensiivsus muutusid, asjakohane kõnealuse kartelli jätkumise tähenduses. Selles osas tuleb märkida, et on mõeldav, et pärast komisjoni kontrolle muutus kartell vormilt vähem struktureerituks ning tema tegevus oli muutlikuma intensiivsusega. Asjaolu, et kartellil võib olla vahelduva intensiivsusega tegevusperioode, ei tähenda samas seda, et võiks järeldada, et kartellikokkulepe on lõppenud.

77 Selles osas tuleb tõdeda, et isegi kui pärast märtsi 2001 kontrollimisi läks kartellikokkuleppe osaliste arv üheksalt neljale, olid kartellikokkuleppe peamised osalised (st Comap, IBP ja IMI endised tütarettevõtjad) enne neid kontrollimisi – nagu see ilmneb vaidlustatud otsusest – jätkuvalt seotud süükspandavate tegudega, mis toimusid pärast komisjoni kontrolle. Samuti olid mõned isikud, kes juba olid kartelliga seotud olnud enne märtsi 2001, samuti seotud süükspandava tegevusega pärast seda kuupäeva.

78 Mis puudutab rikkumise geograafilist ulatust, siis kuigi FNAS-i koosolekud puudutasid üksnes Prantsuse turgu, ilmneb, et pärast märtsi 2001 konkurentide vahel toimunud konkurentsivastased kontaktid puudutasid samuti teisi siseriiklikke turgusid, näiteks Saksa, Kreeka ja Itaalia turgu. Isegi kui hagejad oleksid olnud kartelli kaasatud

üksnes Saksa ja Prantsuse turu osas, oleksid nad tingimata pidanud teadma, et kartelli ulatus on suurem ning et seega puudutas nende konkurentide tegevus ka muid siseriiklikke turgusid.

79 Kuna iga osaleja, sealhulgas hagejate tegevusega püüti saavutada sama konkurentsivastast eesmärki, nimelt piirata konkurentsi toruliitmike turul hindade ja hinnatõusude kooskõlastamise ja tundliku teabe vahetamise abil, võis komisjon õigesti järeldada, et tegemist on varasema rikkumise jätkamisega.

80 Viimaks ei sea seda järeldust kahtluse alla selle väite raames hagejate esitatud muud argumendid, nimelt need, mis puudutavad asjaolu, et koosolekute kokkuvõtted ei olnud kinnitatud, et FNAS ise ei olnud vaidlustatud otsuse adressaat või et kohaldati konkurentsivastase tegevuse vastase võitlemise programmi.

81 Mis puudutab esiteks argumenti, et FNAS-i koosolekute kokkuvõtted ei olnud kinnitatud, siis ei ole see asjakohane. Puudub vaidlus, et hagejad olid nendel koosolekutel esindatud. Seega, kuna hagejatele jagati kõnealused kokkuvõtted, oli neil võimalik kas kirjalikult või järgmisel koosolekul neid kokkuvõtteid parandada või tähelepanu juhtida punktidele, millega ta ei nõustunud.

82 Mis puudutab teiseks argumenti, et FNAS ise ei olnud vaidlustatud otsuse adressaat, siis on see samuti asjakohatu. Selles osas tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 606 tuleneb, et komisjon leidis, et „kuigi esinevad asjaolud, mis tõendavad,

et tootjad sõlmisid kokkuleppe, mida nad [AFC] sõnul rakendasid, ei tulene ühestki asjaolust, et FNAS nõustus aktiivselt ülesandega, mille olid talle andnud tootjad, või et ta lihtsustas kokkuleppe rakendamist". Seega leidis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 607 õigesti, et FNAS ei osalenud kõnealuses kokkuleppes ja seega ei saa ta kuuluda vaidlustatud otsuse adressaatide hulka.

83 Mis puudutab kolmandaks argumenti, et kohaldati konkurentsivastase tegevuse vastase võitlemise programmi, siis tuleb mainida, et asjaolu, et hagejad rakendasid *compliance programme*'i, ei sea kahtluse alla nende osalemist konkurentsivastastel koosolekutel. Lisaks tuleb tõdeda, et ei ole ühtegi dokumenti, mis võimaldaks järeldada, et nad avaldasid, et nad ei loe ennast kartellikokkuleppega seotuks.

84 Mis puudutab lõpuks neljandaks seisukohta, et vastuväiteteatises ei süüdistatud hagejaid rikkumises seoses FNAS-i koosolekutega ning et seetõttu rikuti nende õigust olla ära kuulatud, siis tuleb tõdeda, et hagejad ise esitasid oma leebema kohtlemise taotluses FNAS-i koosolekute protokollid ning et komisjon märkis seejärel vastuväiteteatises, et ta leiab, et konkurentsivastased kontaktid, sealhulgas FNAS-i koosolekutel loodud kontaktid kuuluvad ühe ja vältava rikkumise hulka.

85 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest lähtuvalt tuleb esimene väide tagasi lükata.

*Teine väide, et trahvisumma on valesti arvutatud*

Poolte argumendid

86 Hagejad kinnitavad kõigepealt, et IBP France'ile määratud trahv ületab 10 % tema käibest, mis oli 2005. aastal vaid 4 896 000 eurot. Sellest tulenevalt oleks IBP France'ile määratud trahvi summa piir pidanud olema 489 600 eurot.

87 Hagejad väidavad ka, et trahv summas 5,63 miljonit eurot määrati IBP France'ile kaks korda sama tegevuse eest – esimest korda perioodi eest, mil ta kuulus Deltale, ning teist korda perioodi eest, mil ta kuulus AFC-le.

88 Hagejad esitavad 1998. aasta suuniste kohaldamise osas komisjoni lähenemise kohta mitu argumenti. Esiteks väidavad nad, et rikkumine oleks tulnud kvalifitseerida „kergeks", mitte „väga raskeks". Oma seisukoha põhjendamiseks viitavad hagejad Oysterteci poliitika muutmisele, nende kartellist eemaldumisele ning asjaolule, et komisjon ei süüdistanud neid kunagi „väga raskes" rikkumises osalemises.

89 Teiseks kinnitavad hagejad, et nende suhtes tõendatud rikkumise kestus on ainult seitse kuud, samas kui komisjoni arvutuste kohaselt kestis nende osalemine kaks aastat ja neli kuud. Lisaks leiavad nad, et neid koheldi ebavõrdselt võrreldes Aalberts

Industriesiga, kelle osas ei leitud, et ta osales rikkumises ajavahemikus 2001. aastast kuni juunini 2003, kuigi komisjonil ei olnud viimase suhtes ühtegi muud tõendit peale nende, mida ta kasutas hagejate vastu.

90 Kolmandaks väidavad hagejad, et asjaomaste ettevõtjate turuosade alusel trahvisummade kohandamisel ei võtnud komisjon arvesse asjaolu, et AFC oli „vähetähtis ettevõtja". Hagejad vaidlustavad ka trahvi põhisumma 60-protsendilise suurendamise, mis nende puhul toimus seetõttu, et nad ei lõpetanud rikkumist pärast komisjoni kontrolle, ning väidavad, et AFC omandas nad alles 23. novembril 2001 ehk kaheksa kuud pärast nimetatud kontrolle.

91 Neljandaks, mis puudutab trahvi suurendamist AFC poolt eksitava teabe edastamise eest, siis väidavad hagejad, et komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta suurendas trahvi 50 %. Kuigi R. tegi vea, ei suutnud komisjon tõendada, et R-i eesmärk oli teda petta. Lisaks võimaldab määrus nr 1/2003 komisjonil määrata üksnes trahvi, mille summa on kuni 1 % selle ettevõtja käibest, kes vastuseks tema teabenõudele esitas ebaõiget või eksitavat teavet.

92 Lisaks vaidlustavad hagejad FRA.BO avalduste usutavuse. Nad leiavad, et muud tõendid ei kinnita FRA.BO esitatud tõendeid ning et FRA.BO-l oli täielik huvi veeretada süü oma konkurentide peale, selleks et talle määratud trahvi summat vähendataks.

93 Viiendaks heidavad hagejad komisjonile ette, et ta viitas vaidlustatud otsuses üksnes „asjaomasele tootele", jättes tähelepanuta tooteturu – mis hõlmab ka niisuguseid tooteid nagu plastist toruliitmikud – tegeliku suuruse.

94 Kuuendaks väidavad hagejad, et kui neid oleks süüdistatud „väga raskeks" kvalifitseeritavas rikkumises, oleksid nad esitanud palju argumente AFC finantsraskuste kohta. Hagejate hinnangul rikkus komisjon nende õigusi ka seeläbi, et ta ei püüdnud välja selgitada, kas AFC tütarettevõtjatel oli rahaliselt võimalik määratud trahvi tasuda.

95 Lõpuks kinnitavad hagejad, et komisjon kohaldas 1996. aasta koostööteatist valesti. Nad märgivad eelkõige, et neil oli õiguspärane ootus, et nende trahvi vähendatakse, kuna komisjon rahuldas nende leebema kohtlemise taotluse. Järelikult, kui komisjonil oli nende leebema kohtlemise taotluse suhtes vastuväiteid, oleks ta pidanud neid väljendama.

96 Vastupidi komisjoni seisukohtadele väidavad hagejad, et nende koostöö andis lisaväärtust eelkõige tõendite tõttu, mis puudutasid FNAS-i koosolekuid ja seoses Esseni messiga toimunud koosolekut. Lisaks esitasid hagejad teavet, mis kinnitas FRA.BO leebema kohtlemise taotluses esitatut.

97 Pealegi väidavad hagejad, et komisjon omistas liiga suure tähtsuse leebema kohtlemise taotluse väidetavalt hilinenult esitamise kuupäevale. Nad väidavad, et pärast võimaliku konkurentsivastase tegevuse avastamist võtsid nad viivitamata meetmed leebema kohtlemise taotlemiseks.

98 Faktide sisulise õigsuse võimaliku vaidlustamise osas väidavad hagejad, et nende leebema kohtlemise taotlusest ilmneb selgelt, et nad ei vaidlusta FNAS-i ja seoses Esseni messiga toimunud koosolekut puudutavaid fakte. Nad üksnes ei nõustu tõlgendusega, mille komisjon nendele faktidele andis ühe ja vältava rikkumise toimepanemise tõendamisel. Telefonikõnede kohta märgivad hagejad, et neil ei olnud võimalik midagi möönda, kuna need väited ei olnud tõendatud.

99 Hagejad järeldavad sellest, et nende trahvi summat oleks 1996. aasta koostööteatise alusel tulnud vähendada vähemalt sama palju kui Delta oma, see tähendab 20 %, või isegi ligi 50 %, selleks et võtta arvesse nende panust tõendite kogumisel.

100 Komisjon palub käesoleva väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

101 Mis puudutab etteheidet määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud kogukäibe 10 % ülempiiri väidetava ületamise kohta, siis tuleb meenutada, et kui selle otsuse adressaat, milles komisjon on talle määranud trahvi, on ühe majandusüksuse moodustava kontserni juhtiv ettevõtja, on kõnealuse ülempiiri kohaldamisel arvessevõetav käive kogu kontserni kui terviku käive. Vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal oli IBP France IBP 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja ning need kaks äriühingut moodustasid üheainsa majandusüksuse. Seetõttu tugines komisjon ülempiiri arvutamisel õigesti IBP kogukäibele.

102 Etteheide, et trahv summas 5,63 miljonit eurot määrati IBP France'ile kaks korda sama tegevuse eest – esimest korda perioodi eest, mil ta kuulus Deltale, ning teist korda perioodi eest, mil ta kuulus AFC-le, tuleb tagasi lükata. Ainus trahv, mis määrati IBP France'ile pärast IBP käibe alusel arvutatud 10 % ülempiiri kohaldamist, jagati kaheks eraldi osaks IBP France'i solidaarse vastutuse tõttu esiteks oma endise emaettevõtjaga ja teiseks oma praeguse emaettevõtjaga.

103 Mis puudutab etteheidet 1998. aasta suuniste väära kohaldamise kohta esmalt seoses rikkumise raskusega, siis tuleb esiteks meenutada, et hagejate argument, mille kohaselt 2001. aastast hilisemad sündmused ei olnud varasema rikkumisega seotud, lükati juba tagasi. Seetõttu ei ole asjakohane argument, et 2001. aastast hilisema ajavahemiku osas tuvastatud tegevust ei saa kvalifitseerida väga raskeks rikkumiseks. Horisontaalsed hinnakokkulepped on nimelt oma laadilt väga rasked rikkumised. Teiseks kuulub mõiste „üks, mitmeosaline ja vältav rikkumine" juurde lahutamatult see, et rikkumise „väga raskeks" kvalifitseerimine puudutab kõiki rikkumise koosseisu tunnuseid ja kogu kestust. Asjaolu, et rikkumisel võis olla vahelduva intensiivsusega tegevusperioode, ei sea seda järeldust kahtluse alla. Kolmandaks kehtib rikkumise väga raskeks kvalifitseerimine kõigi selles osalenute suhtes. Iga asjassepuutuva ettevõtja isikliku osalemise taset saab arvesse võtta raskendavate või kergendavate asjaolude kaudu. Lõpuks märgiti juba vastuväiteteatises, et komisjon käsitas rikkumist väga raskena. Hagejad ei saa seega tulemuslikult kinnitada, et see kvalifikatsioon puudutas ainult IBP France'i.

104 Mis puudutab teiseks argumenti, et hagejaid koheldi võrreldes Aalberts Industriesiga rikkumises osalemise kestuse osas väidetavalt ebavõrdselt, siis ei saa ka see olla tulemuslik. Pärast tõendite igakülgset hindamist järeldas komisjon, et tal ei ole piisavaid

tõendeid Aalberts Industriesi osalemise tõendamiseks kontrollidele vahetult järgnenud perioodi osas. Lisaks lõpetas Aalberts Industriesi õiguseellane IMI osalemise kohe pärast uurimisi. Seevastu ei toiminud nii Delta ja hagejad, kes ei avaldanud, et nad ei loe ennast vaidlusaluse kartelliga seotuks. Lisaks, isegi kui komisjon oleks tõendite hindamisel rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet, peab selle põhimõtte järgimine kokku sobituma seaduslikkuse põhimõttega, mille kohaselt ei saa keegi enda huvides tugineda teise isiku kasuks toime pandud õigusvastasele teole.

105 Mis puudutab kolmandaks argumenti trahvi põhisumma 60-protsendilise suurendamise kohta selle eest, et hagejad jätkasid kartellis osalemist pärast komisjoni uurimisi, siis tuleb meenutada, et hagejad väitsid ainult, et niisugune suurendamine on „ebamõistlik", kuna AFC ostis nad alles 23. novembril 2001 ning kuna nende uus juhtkond distantseerus kartellist viivitamata, kehtestades konkurentsiõiguse järgimise menetlused. Seetõttu tuleb esiteks tõdeda, et hagejad ei eita, et komisjonil on õigus võtta raskendava asjaoluna arvesse asjaolu, et ettevõtja jätkas rikkumises osalemist pärast selle suhtes uurimise alustamist. Teiseks, nagu eespool juba tõdeti, jätkasid hagejad vaatamata ühenduse õiguse järgimise programmi rakendamisele kartellis osalemist ka pärast märtsi 2001. Järelikult ei saa hagejate argumendiga nõustuda.

106 Mis puudutab neljandaks trahvi põhisumma 50-protsendilist suurendamist AFC edastatud eksitava teabe tõttu, siis nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 789, et komisjon leidis, et esitatud teave oli tema jaoks eksitav, mis tuleb tema hinnangul kvalifitseerida raskendavaks asjaoluks.

107 Selles suhtes tuleb meenutada, et kõnealune teave seisnes vastuväiteteatisele AFC esitatud vastusele lisatud avalduses, milles R. (IBP Banninger Italia) märkis, et tal ei olnud asjaomasel perioodil FRA.BO-ga kontakte. Pärast R-ile FRA.BO mõningate telefoniväljavõtete tutvustamist muutis ta siiski oma vastust, märkides esiteks, et talle ei meenu need kontaktid, ning väites teiseks, et nendel kontaktidel ei olnud konkurentsiõiguse seisukohast mingeid tagajärgi.

108 Tuleb märkida, et sõltumata sellest, kas tegemist on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 alusel määratava trahviga, võib trahvi määrata juhul, kui asjaomane tegu on toime pandud „tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu". Lisaks võimaldavad raskendavad asjaolud arvesse võtta iga asjaomase ettevõtja rikkumises osalemise suhtelist raskust, kusjuures trahvisumma suurendamine raskendava asjaolu tõttu peab olema süükspandava teo raskusega proportsionaalne.

109 Peale selle ei välista asjaolu, et määrus nr 1/2003 võimaldab komisjonil määrata trahvi ülemmääras 1 % ettevõtja käibest menetluse takistamise või teabenõudele vastates ebaõige või eksitava teabe andmise kui iseseisva rikkumise eest, võimalust seda raskendava asjaoluna arvesse võtta (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-308/04 P: SGL Carbon *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-5977, punkt 64). Tuleb siiski täpsustada, et kahest kvalifikatsioonist ühe kasuks otsustamine välistab võimaluse sama teo puhul lähtuda samal ajal ka teisest kvalifikatsioonist.

110 Lisaks osas, milles hagejad märgivad, et proportsionaalsuse põhimõtet on rikutud, kuna määruse nr 1/2003 artikli 23 lõigetes 1 ja 2 nimetatud ülempiirid on erinevad, ei saa Üldkohus nende arutluskäiguga nõustuda. Need kaks sätet käsitlevad nimelt erinevaid rikkumisi.

111 Igal juhul ei ole määruse nr 1/2003 artikli 23 lõige 1 käesolevas asjas kohaldatav, kuna tegemist ei ole sama määruse artikli 18 või 20 alusel esitatud nõude või küsimusega, vaid kaitseõiguste teostamise kontekstis vastuväiteteatisele antud vastusega. Kuigi ettevõtjatel on vabadus vastata või jätta vastamata neile määruse nr 1/2003 artikli 18 lõike 1 alusel esitatud nõuetele, ilmneb määruse artikli 23 lõike 1 punktist a, et kui ettevõtjad on nõustunud vastama, on nad kohustatud esitama tõest teavet. Selles suhtes tuleb asuda seisukohale, et võttes arvesse määruse nr 1/2003 ülesehitust, kehtib kohustus esitada tõest teavet ka vastuväiteteatisele vastamise korral. Samas ei ole küll kohustust vastuväiteteatisele vastata. Lisaks kaasneb kaitseõiguste teostamisega ka õigus vaidlustada nende dokumentide tõenduslik väärtus, millele komisjon tugineb. Siiski, kui ettevõtja esitab muud teavet, näiteks annab ütlusi, selleks et tõendada, et komisjoni poolt vastuväiteteatises esitatud tõendid on valed, peab niisugune teave olema tõene.

112 Käesoleval juhul seisneb komisjoni arvesse võetud raskendav asjaolu eksitava teabe esitamises. Komisjon heidab AFC-le ette, et viimane vaidles vastu esiteks telefonikõnede toimumisele ning teiseks asjaolule, et need kõned olid komisjoni hinnangul konkurentsivastased. Nagu komisjon aga ise kohtuistungil tunnistas, ei oleks telefonikõnedel ilma viimati nimetatud asjaoluta olnud käesolevale juhtumile mingit mõju ega seetõttu ei oleks need olnud käsitatavad ka raskendava asjaoluna.

113 Esimese asjaolu kohta tuleb märkida, et 29. novembril 2005 tehtud esimeses avalduses eitas R. nende kontaktide toimumist, nagu eespool punktis 107 juba mainiti. Ta avaldas, et ta „mõista[b], et [B.] ütleb, et ta on pidanud [temaga] telefonikõnesid ajavahemikus 2001–2005, tõenäoliselt täpsemalt 2001. aastast kuni aprillini 2004", kuid see „ei ole tõsi". 17. märtsi 2006. aasta parandatud avalduses märkis ta telefonikõnede

väljavõtete kohta, et ta ei mäleta neid kõnesid. Ta kontrollis nende kõnede toimumist oma mobiiltelefoni kõnede väljavõtetest, mis puudutasid ajavahemikku septembrist 2002 kuni detsembrini 2003 ja mis kinnitasid, et ta ei olnud helistanud B. telefoninumbritel.

114 Siinkohal tuleb märkida, et hagejate ülesanne oli kontrollida avalduse usutavust, enne kui nad lisasid selle vastuväiteteatisele esitatud vastusele, või vähemalt kontrollida asjaomaseid telefonikõnede väljavõtteid, mida seoses R-i parandatud avaldusega pealegi tehti. Siinkohal võib olla tegemist ettevaatamatusest toime pandud teoga. Asjaolu, et hagejad võtsid hiljem sisemisi meetmeid, ei muuda selles suhtes midagi.

115 Teise asjaolu osas tuleb siiski tõdeda, et ükski tõend ei kinnita FRA.BO avaldust, mille kohaselt toimusid R-iga (IBP Banninger Italia) regulaarsed konkurentsivastase eesmärgiga telefonikõned (vt ka eespool punkt 69). FRA.BO vastusest vastuväiteteatisele ilmneb, et P. ja B. märkisid, et nad ei mäleta iga telefonikõne sisu. Selle vastuse kohaselt märkisid nad üksnes, et neile meenub, et üldiselt leidis aset palju telefonikõnesid, sealhulgas selliseid, mille käigus arutati konkurentidega hindu ja klientidele kohaldatavaid tingimusi. B. märkis oma avalduses üksnes, et ta mäletab, et tal oli kontakte R-iga.

116 Sellest järeldub, et kuigi telefonikõnede toimumine on tõendatud, ei ole tõendatud, et tegemist oli konkurentsivastaste kontaktidega. Seetõttu leidis komisjon valesti, et asjaomase teabe esitamine oli raskendav asjaolu.

117 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et sõltumata sellest, kas suurendusmäär oli käesoleva juhtumi asjaoludel proportsionaalne, toimis komisjon valesti, kui ta suurendas trahvi põhisummat 50 %. Mis puudutab mõju trahvisummale, siis tuleb tõdeda, et hagejatele määratud trahvi summa jääb siiski muutumatuks, võttes arvesse määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 nimetatud 10 % ülempiiri kohaldamist.

118 Mis puudutab viiendaks argumenti, et komisjon ei määratlenud asjaomast turgu ja viitas üksnes „asjaomasele tootele", siis tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt määratletakse turg, mida puudutab komisjoni otsus EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamise kohta, kartelli kokkulepete ja tegevusega (vt selle kohta Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 90). Vaidlustatud otsuse põhjenduse 634 kohaselt aga ilmnes komisjoni uurimise tulemusel, et kartelli rakendamise perioodi erinevatel hetkedel käsitleti konkurentsivastastes aruteludes igat liiki ja igas suuruses toruliitmikke, sealhulgas pressliitmikke. Peale selle, eeldades, et plastist toruliitmikud kuuluvad toruliitmike turule, nagu hagejad väidavad, ei nähtu toimikust, et nende suhtes oleks võetud konkurentsivastaseid meetmeid.

119 Mis puudutab kuuendaks AFC finantsraskusi ja hagejate etteheidet komisjonile, et viimane ei võtnud arvesse nende võimet trahv tasuda, siis tuleb leida, et selle argumendiga ei saa nõustuda.

120 Esiteks ei ole komisjon kohustatud trahvisumma kindlaksmääramisel arvesse võtma ettevõtja halba finantsolukorda, kuna sellise kohustuse tunnustamine tooks kaasa turutingimustega halvemini kohanenud ettevõtjatele põhjendamatu konkurentsieelise andmise (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. novembri 1983. aasta otsus liidetud

kohtuasjades 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82: IAZ International Belgium jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 3369, punktid 54 ja 55, ning eespool punktis 31 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 327).

121 Teiseks ei sea seda kohtupraktikat kahtluse alla asjaolu, et 1998. aasta suuniste punkti 5 alapunktis b on konkreetselt mainitud maksevõimet. Sellel võimel on nimelt tähtsus üksnes „konkreetses sotsiaalses kontekstis", mis seisneb trahvi maksmise tagajärgedes eelkõige töötuse suurenemise näol või asjaomasest ettevõtjast tootmisahelas ees- või tagapool olevate majandusharude olukorra halvenemise näol (eespool punktis 109 viidatud kohtuotsus SGL Carbon *vs.* komisjon, punkt 106).

122 Hagejad ei ole aga esitanud ühtegi tõendit, mis võiks kinnitada niisuguse konteksti esinemist. Pealegi ei palunud nad rikkumise kvalifikatsiooni sisaldanud vastuväiteteatise adressaatidena komisjonil haldusmenetluses arvesse võtta nende võimetust maksta trahvi.

123 Mis puudutab lõpuks argumente, et 1996. aasta koostööteatist on valesti kohaldatud, kuna komisjon keeldus vähendamast nende trahvisummat teatise D osa lõike 2 esimese ja teise taande sätete alusel, siis tuleb ka need tagasi lükata. Selles suhtes tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et trahvisumma vähendamine haldusmenetluse käigus toimunud koostöö eest on õigustatud üksnes siis, kui asjaomase ettevõtja tegevus võimaldas komisjonil rikkumise hõlpsamini tuvastada ning vajaduse korral tagada selle lõpetamine (vt selle kohta Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-297/98 P: SCA Holding *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-10101, punkt 36). Kohtupraktikast nähtub ka, et 1996. aasta koostööteatise alusel trahvi vähendamine on

õigustatud üksnes juhul, kui esitatud teave ja asjaomase ettevõtja käitumine üldisemalt annavad tunnistust temapoolsest tõelisest koostööst (eespool punktis 31 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 388–403, eriti punkt 395). Toimikust aga ilmneb, et hagejate koostöö oli väga piiratud.

124 Selles suhtes tuleb esiteks märkida, et AFC esitas kontserni nimel leebema kohtlemise taotluse menetluse väga hilises staadiumis ning pärast FRA.BO-d, kes oli juba esitanud otsesed tõendid rikkumise kohta. AFC antud teave võimaldas küll komisjonil tõepoolest tuvastada rikkumise toimepanemine ajavahemiku juunist 2003 kuni aprillini 2004 osas, kuna see kinnitas FRA.BO esitatud teavet. AFC möönis aga siiski üksnes väikest arvu asjaolusid komisjoni kontrollidele järgnenud perioodi osas ning eitas IBP osalemist rikkumises sellel perioodil.

125 Teiseks, kuigi seoses Esseni messiga toimunud koosolekut puudutav teave pärines AFC-lt, alatähtsustasid hagejad selle sündmuse sisu. Sama kehtib FNAS-i raames toimunud koosolekute suhtes.

126 Lõpuks ei saa hagejad selles kontekstis tugineda õiguspärasele ootusele seoses nende leebema kohtlemise taotluse tulemusega. 1996. aasta koostööteatise E osa lõikes 2 sätestatu täpsustab nimelt, et komisjon hindab teatise osades B, C või D sätestatud tingimuste täitmist alles otsuse tegemise hetkel.

127 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest lähtuvalt tuleb teine väide tagasi lükata ja järelikult kogu hagi tervikuna rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja rahuldada hagejate esitatud menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotlusi.

**Kohtukulud**

128 Üldkohus võib vastavalt kodukorra artikli 87 lõikele 3 juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks või kui tegemist on eriliste põhjustega, otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda. Käesoleva kohtuasja asjaoludel (vt eespool punkt 117) tuleb asuda seisukohale, et hagejad kannavad ise oma kohtukulud ning neilt tuleb välja mõista 80 % komisjoni kohtukuludest ning komisjon kannab 20 % oma kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

**1. Jätta hagi rahuldamata.**

**2. Jätta IBP Ltd ja International Building Products France SA kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja 80 % Euroopa Komisjoni kohtukuludest. Jätta nende kanda ka nende kulud seoses ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega ning mõista neilt välja komisjoni kulud selles menetluses.**

**3. Jätta 20 % komisjoni kohtukuludest tema enda kanda.**

Martins Ribeiro Wahl Dittrich

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 24. märtsil 2011 Luxembourgis.

Allkirjad